СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XL. Ч. 208. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 7 вересня 1932.

VOL. XL. No. 208. Jersey City, N. J., Wednesday, September 7, 1932. THREE CENTS.

5,000 УКРАЇНЦІВ НА СОЮЗОВІМ СВЯТІ В КЛІВЛЕНДІ

КЛІВЛЕНД (Огайо. — Телеграма до „Свободи"). — В „День Праці" відбувся ювилей 30-лідньою істнування братства св. Петра й Павла, відділу 102 У. Н. Союза, в Клівленд, Огайо. Зприводу цього свята влаштовано величавий маніфестаційний похід, у якім взяли участь Союзовці з Клівленду й околиць, як теж представники наших національних організацій й широкі круги нашого громадянства. В поході було коло 5,000 людей.

Галя У. Н. Дому, де відбулося свято, була переповнена, але не могла помістити великих мас народа, що бажали бути на святі, яке випало надзвичайно гарно.

На святі репрезентували Головний Уряд У. Н. Союза: головний предсідатель, М. Мурашко й головний рекордовий секретар, І. Каштанюк.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ ОБНИЖЕННЯ ПЛАТЕНЬ.

ПІТСБУРҐ. — Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заявив у своїй промові, виголошеній у Вест Вю Парк зприводу Свята Праці, що зорґанізоване робітництво буде боротися всіми засобами проти обнижування заробітних платень.

Ґрін підчеркнув, що тепер маємо 11,400,000 безробітних, та що всі заходи, які повзяла влада, щоби зліквідувати безробіття, є невистарчаючими. Тому робітництво мусить домагатись обезпечення проти безробіття як властивого ратунку в часі безробіття. Промисл повинен покрити кошти такого обезпечення. Треба також наложити високі податки на нагромаджені великі багатства й дохід з тих податків ужити на обезпечення проти безробіття.

В дальшій промові Ґрін зазначив, що робітництво втратило в роках 1930 і 1931 наслідком безробіття й знижених платень яких $36,667,000,000. Значить, на таку суму зменшилася покупна сила міліонів людей. Коли не піднесеться покупної сили тих людей, себто коли не піднесеться їх заробітної сили, годі думати, щоби часи змінилися на ліпше, бо не буде кому купувати.

Як спосіб частинної заради безробіттю Ґрін пропонує негайне заведення пятьдневного тижня праці й шістьгодинного дня праці.

КУЛИДЖ ПОРУЧАЄ ГУВЕРА.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — В „Ди Сатрдей Івнінґ Пост" поміщено статтю бувшого президента Калвіна Кулиджа, в якій він доказує, що добробут краю був звязаний за останні два покоління з владою републиканської партії. Він твердить далі, що й в майбутньому буде в Америці добре, якщо вона буде заховувати принципи републиканської партії.

Згідно з тим радить Кулидж голосувати за вибір Гувера на президента й радить судити його по тім, що він зробив, не забуваючи й за те, яким нещастям він запобіг.

ЖЕРТВИ СВЯТ.

НЮ ЙОРК. — Понад 2,000,000 людей покинули підчас Свята Праці місто, щоби відпочати над морем, в горах чи на фармах. Наразі начислено в краю 160 жертв святочного відпочинку. Це тільки ті, що згинули, бо про каліцтва нема що й згадувати, бо ті треба рахувати на тисячі. Між іншим утопилися підчас купання 44 особи.

ХОЧУТЬ ПІДНЕСТИ ЦІНИ НА БАВОВНУ І ПШЕНИЦЮ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна Фармерська Рада подає, що цього року не буде виставляти на продаж запасів бавовни і пшениці, які вона нагромадила, щоби в той спосіб допомогти піднесенню цін на ті продукти.

На складі має вона 3,000,000 бушлів пшениці й 2,000,000 звоїв бавовни.

ВОКЕР СТВОРИВ 32,380 ДЖАБІВ.

НЮ ЙОРК. — Місто видає тепер денно $1,000,000 на платні. Новий мейор, Джозеф Мек Кі, береться тепер заводити ощадности. При тім виявилося, що за урядування Вокера як мейора створено 32,380 нових джабів, яких кошти удержання виносили річно $120,633,223.17.

ЛЕТІВ 6 МИЛЬ НА МІНУТУ.

КЛІВЛЕНД. — Майор Джеймс Дулітл здобув при летунських перегонах нагороду Томсона, літаючи зі скорістю три, а часами і 6 миль на мінуту.

КОМУНІЗМ НЕ ДЛЯ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — „Коміті он Інтер-Амерікен Рілейшенс" подає, що вправді Москва намагається поширити комуністичні ідеї серед народів Полудневої Америки, одначе це їй не вдається. Ті, що їх дуже часто зачисляють до комуністів, є лише звичайними радикалами. А що цілий світ, а не тільки Латинська Америка, переходить тепер великі соціяльні й політичні зміни, то не диво, що в Полудневій Америці поширюються радикальні погляди, які шукають виходу з нужди.

ДАЛЬШІ ЗБОРИ СОЮЗОВЦІВ

ВАЖНЕ ДЛЯ СОЮЗОВЦІВ З РОСФОРД, ОҐАЙО, І ОКОЛИЦІ; ГАММОНД, ІНД., І ОКОЛИЦІ; САВТ ШИКАҐО І ОКОЛИЦІ; ДІТРОЙТ, МІШ., І ГАМТРАМК, МІШ.

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ У ВИЩЕ НАЗВАНИХ МІСЦЕВОСТЯХ проєктується в слідуючім порядку:

ҐАММОНД, ІНД., в середу, дня 7. вересня, в год. 7.30 ввечір, в BROOKS HOUSE (or HESTENESS HALL), corner Conkey St. & Hovard Ave., East Mammond, Ind.

ШИКАҐО, ІЛЛ., в четвер, дня 8-го вересня, в год. 7.30 ввечір, в укр. гр. кат. парохіяльній гали на 15-тій і Павліна ул. і в парохіяльній галі св. Тройці на 1945 Ірі ул.

ШИКАҐО, ІЛЛ., в пятницю, дня 9. вересня, в год. 7.30 ввечір, в укр. гр. кат. парохіяльній галі на Райс і Оклей ул.

ДІТРОЙТ, МІШ., в суботу, дня 10. вересня, в год. 7.30 ввечір, в українській гали на CICOTTE ST.

ГЕМТРАМК, МІШ., в неділю, дня 11. вересня, в гали Української Хати, 2240 GRAYLING ST.

Відділи У. Н. Союза з тих громад, в котрих час і місце тут не проголошується, зволять ласкаво знайти відповідне місце і подати до проголошення хочби телеґрафічно. Гемтрамк зволить рішитися ще й щодо часу: пополудни чи ввечір.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

МОГУТНЯ СИЛА НАРОДНЬОЇ ОСВІТИ.

В однім чеськім журналі надруковано відчит чеського професора Й. Козака, який він мав в освітній інституції Уранії в Відні.

Між іншим він сказав таке:

Народня освіта, це тиха революція. Вона будить тих, що досі не були діяльні ні політично, ні господарсько; вона орґанізує їх, а це чи скорше чи пізніше виявиться й політично... Народня освіта вимагає зовсім окремих продуманих плянів, яких взірцем не можуть бути ні середні, ні вищі школи. Якщо справді бажаємо помогти широким верствам народу, то освітня праця мусить числитися з вимогами життя і перенятися наскрізь справжньою людяністю. Вона повинна змагати до того, щоби ніодна людська душа не згинула в нужді й незнанню. Вона жадає, щоби з пошаною відноситися до всякої людської індивідуальности, жадає жертви з привилеїв, не дозволяє думати заєдно тільки про особисту користь, каже признати людські права й іншим, навіть тоді, як вони йдуть проти істнуючих прав і привілеїв...

ҐРАНАТА З ОВОЧЕВИМ СОКОМ.

У Віммельдорфі біля Берліна стався нечуваний дотепер випадок: пляшка з соком вибухла і вбила трицятьлітню жінку, Отилію Фішер. Згадана жінка хотіла зладити собі та свойому чоловікови напиток з води та черешневого соку. Коли вона відкоркувала пляшку з соком, пляшка вибухла з такою силою, що майже відірвала нещасній жінці голову від тулова. Перевезена до місцевого шпиталя, вмерла вона кілька хвилин пізніше. Фішери були молодим подружем. Випадок стався в хаті, до якої молоді впровадилися на спільне пожиття.

ГАДИНА В ЛІЖКУ.

В Ставнім, коло Великого Березного (Підкарпаття) покусала гадина лікаря Червоного Хреста, д-ра Конечного. Сталося так, що лікар вечером положився до ліжка. По хвилі почув, що в праву руку щось його сильно вкусило. Схопився і побачив, що на ліжку повзає змія поганка. Укушений гадиною лікар зараз застрикнув собі відповідну сироватку і це його спасло від неминучої смерти.

ПОДРУЖЕ — ЛІК НА ХОРОБУ СЕРЦЯ.

22-літня дівчина в окрузі Вентворт, Онт., захворіла на серце й помимо всяких лікарських порад і ліків хвороба розвивається далі. Тепер один з лікарів заявив їй, що її хвороба серця є такого роду, що уступить доперва тоді, як вона вийде замуж. У противному разі житиме не довше як чотири роки.

КОПНУВ У ЖИВІТ І СПРИЧИНИВ СМЕРТЬ.

В місцевости Солсґирт, у Манітобі, Ден Мекдоналд посварився з Джорджом Чичлюком і копнув його в живіт, від чого Чичлюк дістав пропуклину й помер у шпиталі. Сварка повстала через лошаки, які Мекдоналд був лишив у Чичлюка для догляду. За рік Мекдоналд повернувся і хотів забрати лошаків, але Чичлюк сказав йому, нехай він йому заплатити 20 долярів, а Чичходив коло них. І так обидва сперлися. Мекдоналд не хотів заплатити 20 долярів, о Чичлюк не хотів віддати лошаків. Чичлюк не хотів впустити Мекдоналда до стайні до лошаків, отже Мекдоналд копнув його в живіт. Мекдоналда арештовано й забрано до Шол Лейку.

ДІСТАВ 18 МІСЯЦІВ ЗА ПОГРОЗИ ПРОТИ СУДДІ.

18 місяців тюрми за погрози проти судді дістав Вард Мек Даналд, 28-літній фармер з Лендонвіл, Алта. Мек Даналд прибув до Канади з Оклагоми і був секретарем комуністичного відділу в своїй місцевости. З причини засудів на страйкуючих майнерів в Естеван Мек Даналд зачав посилати до судді Авзлія в Мус Джьо листи, в яких грозив йому смертю. Листи були без підпису, але детективи з кінної поліції, діставши їх у свої руки, вислідили, хто їх писав. Мек Даналд признався до провини, коли викликано його справу в суді в Едмонтоні.

З НОВИХ ВИНАХОДІВ.

Два віденські вчені, проф. Е. Мелян і д-р К. Вольф, винайшли прилад, при помочі якого можна вимірювати міліонову частину міліметра. До цього винаходу припоровлено електричну струю з високою натугою. Практичні способи з цим винаходом, демонстрації на віденській політехніці випали дуже добре.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

У Висканзин Репидс, Висканзин, помер **Лука Пирч,** літ 79, брат відомого громадянина й педаґоґа, Дениса Пирча, відомого теж з дописів до „Свободи".

Покійний Лука Пирч належав до піонірів української іміґрації. Він був першим з наших іміґрантів з Лемківщини, яку покинув тому 54 роки. Покійний жив між чужинцями, але завжди дорожив своїм українським походженням, та залюбки додавав у розмовах, що це „Свобода" зробила його твердим Українцем.

„НЕПОВНИЙ, ВІРНИЙ І ТОЧНИЙ ОБРАЗ РОСІЇ".

Кілька тижнів друкувались у вінніпеґськім щоденнику „Фрі Прес" листи з Совітського Союза, які писав спеціяльний кореспондент, Ф. Ґрифін. У листах було всіляке: було дещо такого, чим комуністи могли тішитись, але було й таке, що не тішило комуністів, і вони про це мовчали. Звичайна річ, що листами Ґрифіна тішилися в першій мірі „УРВісти".

Одначе в понеділок, 8. серпня, листи Ґрифіна скінчились і враз з останнім листом додала редакція часопису замітку: „Статті (тобто листи) були чисто описові про те, що гість у Росії бачить і чує. Вони не мали на цілі подати повного, вірного й точного образу нинішньої Росії".

Колиж це не був повний, вірний і точний образ Росії, то комуністи не мали чого тішитися. Тішилися хіба своєю дурнотою.

КАНАДА ХОЧЕ ПОЗИЧАТИ ГРОШІ.

На основі чуток з достовірних жерел говорять у Торонті, що цеї осени уряд Канади приготовляється знов розписати позичку на яких 150 до 200 міліонів долярів. Позичка є призначена на допомогу безробіттю, покриттю видатків уряду на пшеничний бонус та фінансування продавчої машинерії, яка може бути конечна, як наслідок теперішньої імперіяльної економічної конференції в Отаві.

ТРАҐЕДІЯ У БУЗЬКОВОМУ ГНІЗДІ.

В с. Петрікав на Моравії сталася така цікава історія. Молоді хлопці вбили з фльоберта бузька, що проходжувався на краю гнізда на даху одної з хат. На вид убитого малого стара бузьчиха почала шаліти. Ударами дзюба затовкла вона двоє своїх малих і викинула з гнізда. Власники хати, які були свідками траґедії в бузьковому гнізді, впали в лють і хотіли злінчувати хлопців, що вбили бузька. З трудом удалося хлопцям утекти. Як відомо, на селі ще істнує пересуд, що здорова бузькова фамілія в цілому гнізді означає щастя для мешканців хати.

ЗГОРІЛИ ДВІ ШКОЛИ В САСКАЧЕВАНІ.

В околиці Мікадо, недалеко Канори, Саск., згорів шкільний будинок. Три дні перед тим згоріла школа в місцевости Арон, Саск. Обі місцевости знаходяться недалеко духоборської кольонії Трепіня й тому слідчі органи підозрівають, що школи підпалили духобори.

НІМЕЦЬКІ ВЕТЕРАНИ ДЕМОНСТРУЮТЬ У БЕРЛІНІ

ДЕМОНСТРАЦІЯ НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ ФРАНЦІЇ.

БЕРЛІН. — Коло сто тисяч ветеранів великої війни, зорґанізованих у „Штальґельмі" (Сталевому Шоломі) демонстрували в неділю в столиці Німеччини. Демонстрація була накрізь військова й складалася з походів, парад і коротких промов. Всі учасники були одіті у військові уніформи та мали сталеві шоломи на головах. Більше як половина мала на грудях хрести з великої війни. Кождий мав на плечах наплечник. Щоби бути армією треба було тільки зброї й амуниції.

Поперед уставлені ряди переїздили міністри німецького кабінету, бувший наслідник престола та ґенерал Макензен. Кождий з них дістав гучну овацію. Видно, не помиляються ті, що вважають „Штальґельм" за монархістичну орґанізацію. Орґанізація звертається теж проти „Націс" та Гітлера. На зовні вона викликала неґодування у Франції; французький уряд, який тепер розглядає просьбу Німеччини про дозвіл на узброєння більшої армії, каже, що мілітаристична демонстрація ветеранів у Берліні утруднює ситуацію та не дозволяє Франції віднестися прихильно до німецької просьби.

МОСКВА ПРОБУЄ ЗДЕРЖАТИ ДЕЗЕРЦІЮ З КОЛЄКТИВНИХ ФАРМ.

МОСКВА. — Щоби здержати дезерцію селян з колєктивних державних фарм, большевицький уряд заборонив звертати селянам, які покидають колєктивні фарми, ту землю, яку у них забрано в колєктив.

Декрет уряду каже, що траплялися випадки втечі селян з колєктивних фарм, але не каже, скільки було таких фактів. Загально пояснюють, що фактів мусіло бути багато, коли уряд взявся аж за такий гострий спосіб, щоби здержати втечу селян з колєктивів. З декрету видно, що ріжні полекші при закупні всяких товарів, які уряд давав селянам у колєктивах, не помагали вдержати їх при колєктивах.

КОНҐРЕС АНҐЛІЙСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

НЮКЕСЕЛ ОН ТАЙН. — Тут зібрався 64-тий конґрес анґлійських робітничих юній. Конґрес звертає на себе широку увагу з огляду на тяжку крізу анґлійського промислу й торговлі. Відкриваючи конґрес, Джан Бромлі заявив, що безробіття мусить бути розвязане через скорочення дня й тижня праці.

НАПАД НА КОРАБЕЛЬ.

БУКАРЕШТ. — Голяндський корабель „Галілєзес" спізнився з прибуттям до порту цілі два дні, а капітан корабля каже, що причиною спізнення був піратський напад на корабель. Коли корабель наближився в ночі до берега Румунії, до корабля підплили лодки з розбишаками, які замасковані вдерлися на корабель, перемогли сторожів та закрали з нього велику частину товару. Капітан розбудився та почув небувалий гамір на покладі. Він розбудив залогу, але як моряки вибігли на поклад розбишаки вже втікли. Капітан приказав завернути корабель та гнатися за розбишаками, але нікого не піймав.

ВТЕЧА МОСКОВСЬКОГО ВЧЕНОГО З АРЕШТАНТСЬКОЇ РОТИ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Фінська приґранична сторожа в Ляпляндії вратувала від смерти московського професора Чернявіна, його жінку й сина. Професор добився до станиці сторожі самий та повідомив жовнірів, що в недалеких лісах загибає з голоду й виснаження його родина. Сторожі пішли за вказівками професора, знайшли жінку й сина, умучених довгою дорогою лісамо, з подертими до крови ногами, та перенесли їх з трудом до станиці.

Професор Чернявін каже, що він є знавцем риб. Як такого вислав його уряд на студіювання рибарства в північній Росії. За якусь технічну провину уряд засудив його на довголітню працю в таборі над Білим морем. Не можучи видержати арештантського життя, Чернявін постановив утекти. Втеча лісами й дебрами показалася понад сили його родини.

БУНТ МОРЯКІВ НА „РОТЕРДАМІ".

ГАГА (Голяндія). — Моряки пасажирського корабля „Ротердам" вимовили послух команді. Коли заряд корабля постановив не задержувати корабля в Голяндії з огляду на страйк моряків, моряки наперлися заїхати до Ротердаму, Коли вони спустили котвицю в газькому порті проти приказу капітана, капітан зажадав державної допомоги. На його заклик на поклад увійшли трицять державних маринарів та арештували кождого опираючогося моряка за непослух.

Через страйк моряків ні одна голяндська лінія не може вдержати точного руху пасажирських кораблів. Страйк вибух через обниження заробітної заплати моряків. Підприємство Голяндсько-Американської Лінії хвалилося, що воно не має клопоту зі страйком, але подія з „Родердамом" показує, що й вона не вільна від клопотів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГРЯЗЬ МОСКВИ

Хто має очі, щоби бачити, а розум, щоби думати, тому не тяжко визнаватися на тій роботі, яку ведуть серед української імі́ґрації в Америці прислужники червоної Москви. Вони намагаються втягнути українських робітників у ріжні комуністичні шопки, з яких ці робітники мають ту користь, що вчаться одні других побивати, як це буває при „дебатах" троцькістів і сталінців, себто самих таки комуністів. Такі спори кінчаються навіть смертю, і то невинних українських робітників.

Московські ступайки ще наражують українських робітників, без потреби і якоїнебудь користи для робітничої справи, на арешти тих же робітників та на депортацію, втягаючи їх у безглузді демонстрації, аранжовані на приказ Москви. Ця справа теж усім добре відома.

А хто брав участь в українських демонстраціях проти наших окупантів, той добре знає, хто це розбиває ті демонстрації й хто влаштовує в часі наших протестаційних чи яких інших походів свої збіговища. А кому така робота потрібна: українському народови чи його ворогам? Коли українська іміґрація протестує проти польських звірств, коли виправдує народні бунти польським гнобленням і національною свідомістю народніх мас, змагаючих до своєї держави, то большевицькі збіговища намагаються і в Америці піддержувати серед чужинців польський блахман, що революційний підем та народній спротив на Західній Україні це робота комуністів, та що наш нарід бажає собі тільки одного: прилучення до СССР. В тій цілі подають вони постійно фальшиві інформації про життя в краю. І підшиваються під кождий протипольський спротив нашого народу, аранжуючи зприводу них ріжні протести, якими обдурюють несвідому частину нашого робітництва та допомагають польській заграничні пропаґанді, яка теж зводить спротив українського народа проти Польщі до роботи комуністів.

Тому саме, коли хочемо дати рідному краєви дійсну поміч, мусимо вимести з наших хат большевицьке сміття. Вже крайня пора, щоби ми скінчили з тою толеранцією, з якою ми відносилися до наших яничарів по наших народніх установах чи на наших вічах і народніх маніфестаціях. В інтересі охорони нашого робітництва в Америці та в інтересі справи визволення рідної землі зпід окупацій не даваймо московським прислужникам змоги послуґуватись українським іменем і українськими орґанізаціями. Тому гонім їх від себе.

О. С.

КІНЕЦЬ ОДНОЇ ЛЕҐЕНДИ

У попереднім дописі я писав про враження, яке викликав в краю пакт про неаґресії між Польщею і Московщиною. В звязку з тим цікаво відмітити сумерк одної леґенди, якою досі повоєнна Польща жила. Є це „маршалківська леґенда".

По майськім перевороті 1926 р. підсувано йому дві ідеї: перша — похід проти Росії і створення вільної України („федералізм") і — новий внутрішній устрій, ворожий „соймовладству", „партійній корупції" і т. п. Наївні люди думали, що не знати, які позитивні посунення вийдуть з тих двох ідей санації. Але ось прийшов Ризький мир, а тепер пакт 25. липня. Прийшло відпущення французької військової місії з Варшави. Наступили роковини „чуда над Вислою" — і ніхто ніде його не обходив (щоби не дражнити нового приятеля зі Сходу), наступила номінація ґенерала Вейґана міністром — і ніяких ґратуляцій з Варшави, яку він вратував дванадцять літ тому від большевицької інвазії... Полиняла, потускніла ідея „федерації; одна з підставових ідей майського перевороту, яку вважали невідчіпною від нього, — пішла в непамять, і ендеки, заприсяжені вороги санації — бють їй браво за навернення до Сходу...

З української точки погляду „федеративна" концепція Пілсудського — це не було нічого, бо нічого — опріч нового поділу України — нам не давала. Але з точки погляду польської державности — це був розмах, поворот до старої історичної імперіяльної ідеї, це був намір **творчо** (з польської точки погляду) вмішатися в формування політичних відносин европейського Сходу... Тепер — ці ідеї закинуто, тепер — пактом 25 липня — призналася Варшава, що для здійснення тих ідей „моцарствових" їй попросту — брак сил і відваги; що вона стремить лише — до оборони, до дефензиви; до того, щоби бодай не забрали їй того, що вже посідає... Це був **відворот санації** в однім з найважніших пунктів її програми.

Але в цім випадку санація бодай, позбувшись своєї ідеї, засвоїла чужу. Ще гірше сталося з її другою ідеєю — ідеєю внутрішньої направи держави.

Ця ідея була ідеєю творчої диктатури в противагу ідеї парляментаризму. Але деінде диктатури є іншого характеру. Є диктатура в Італії. Є диктатура в Росії. Але там вона дійсно антипарляментарна, дійсно активна. Там — диктатура щодня втручається в біг державних подій, виступає з ріжними плянами („пятилітка", „корпоративна держава" в Італії), дає гасла, формує мозок підростаючої ґенерації, нищить одні верстви, фаворизує другі, перевертає догори ногами цілий державний устрій, ставляє натомісць — свій.

Якоюж іншою є диктатура в Польщі! Це є диктатура десь у небі. Диктатура когось, кого ніде не видко і кого ніхто не чує. Парлментаризм — тричі проклятий — лишився. Сойм— тричі сплюгавлений — радить далі! Партії — тричі зогиджені — ділають як і досі! Наступила кріза, повстали тисячі нових питань — етатизм чи лібералізм в економіці, безробіття, картелізація, кріза торговлі, економічна перебудова Европи, упадок третього стану, большевизм, — ціла суспільність аж тремтить, так прагне нового слова, гасла, натяку гасла, який би розяснив нову ситуацію, вказав дорогу... А диктатура мовчить... Є тисячі і сотки тисячі молоді, які сліпо вірять у „коменданта" і в „ідеольоґію маршала", яким треба лиш вказати напрям, куди мають маширувати, але його ніхто не дає... Нема приказу! Диктактура є, і її нема, бо не обявляє себе ні в громі, ні в блискавиці, ні в нових скрижалях. Повитий хмарами мовчить Синай і робить враження, що не має що сказати...

І тут, як і в зовнішній політиці, резиґнація з творчої активности, страх вмішатися в процес формування внутрішніх відносин у державі, лише оборона перед наступом старих партій, дефензива. Отже і супроти нових зовнішніх обставин залишила санація свою давню ідею, і супроти нових внутрішніх — не здобулася на льоґічне розвинення того, про що натякала в маю 1926 р. Ані не веде успільности, ані не втручається в життя, ані не дає відповіді на тисячі нових питань своїх власних сторонників...

Диктатура, леґенда, на якій хотіли її сторонники збудувати нове життя в державі, — стратила віддих, духово заломалася... А що природа не знає порожнечі, то на місце ідейної пустки — вдерся хаос нових неперетравлених ідей та ідейок, оте санаційне комунофільтво, про яке я писав у попереднім дописі, розгардіяш, шамотання думок і песимізм...

Шість літ щойно минуло від майського перевороту, а вже він згубив свій ідейний баґаж. Його маса захиталася, не чуючи твердого ідейного проводу над собою, впала в „ересь", пішла на ідейні роздоріжа. І на цих роздоріжах опинилося польське суспільство якраз тоді, коли стали копичитися на овиді нові грізні проблеми, коли все довкола захиталося, шукаючи нової розвязки і нових кличів.

Леґенда захиталася... Чи дасть на її місце щось польська політична думка? Чи висуне нові кличі? Чи змобілізує довкола них суспільство? Чи скінчить з хаосом у світі ідей політики зовнішньої і внутрішньої? Відповіди на це нема.

Мається враження, що як тут, так і в большевицькій імперії все готово знов, як у 1917 році, вернутись до стану хаосу. Аби ми тільки потрафили активніше поставитися до нього, як тоді!

ГІТЛЄРІВ ПРОЄКТ УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКОЇ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Найбільше говорять і пищуть тепер про провідника німецької національно-соціялістичної партії, Гітлера. Його партія домагається тепер канцлерства в Німеччині, бо з найменшої стала вона за кілька років найбільшою німецькою партією. Ліпше можна би цю партію назвати радикально-націоналістичною, бо соціялізму в ній так мало, як і в комунізмі московського покрою. Вона крайно права партія, як комуністична крайно ліва.

Після війни мала в Німеччині верх соціял-демократратична партія. Перший державний канцлер републиканської Німеччини був соціял-демократ Шайдеман. Соціял-демократом був і перший президент Німеччини, Еберт. Довгі роки мали соціяльні демократи всі державні, краєві й міські уряди в своїх руках. Комуністи в Росії сподівалися, що Німеччина політично ще більше поліві́є через політичний та економічний гнет над могутньою колись Німеччиною. А сталося зовсім навпаки. І тепер стоїмо перед проявою, що Німеччиною рядитиме крайна правиця, найлютіший ворог большевиків.

Гітлєр має свій ґенеральний штаб, як Українці кажуть: своїх булавних. Один з таких булавних, цебто найближчих співробітників Гітлера, референт східних справ, Розенберґ, мав у столиці Баварії, Мінхені, виклад про політику Німеччини на Сході, коли Гітлерівці прийдуть до влади.

Розенберґ каже, що Росія, втративши через перехід державної влади в руки Гітлерівців, Німеччину як союзника, повернеться лицем до Франції й до її союзників. Тоді заграниччна політика Росії буде, розуміється, франкофільська. І знову Німеччину обхоплять її заграничні вороги з двох боків, неначе у кліщі. І Німеччина мусітиме шукати за новими союзниками проти Росії та Франції з її трабантами.

Таким союзником, каже Розенберґ, могла би бути на Сході Европи лиш українська держава. І Німеччина повинна всіми силами змагати до того, щоб Україна відділилася від Московщини й стала незалежною державою. Та Україна по своїм ґеоґрафічнім положенню суто чорноморська держава. Щоби вона була доступна для Німців та ще й ділила Росію від Польщі, вимагає німецький інтерес, щоби новостворена українська держава була в федерації з Литвою, як це вже раз було в історії перед 400 роками. А що раз було, того, видно, було треба тоді. Треба такої українсько-литовської федерації й тепер.

Українсько-литовська Федеральна Держава мала би зверх 50 міліонів населення й сягала би від Кавказу й Чорного моря на півдні до Східного або Балтійського моря на півночі. Така держава належала би вже до великих держав. Для Німеччини була би це сильна противага з одного боку проти Польщі, а з другого проти Росії. Таким чином Німеччина відіграла би на Сході Европи рішучу ролю.

Відчит Розенберґа в Мінхені був для світа великою сензацією. Його пояснюють як заповідь боротьби Гітлєра з рапальською політикою Німеччини, яка досі обовязувала німецьку заграничну політику. Гітлерівці є отже проти угоди Німеччини з большевиками. Цим витворюється в світовій політиці новий уклад сил, з яким усім треба числитися.

Для Українців це тільки знак, що Україна доростає та що заходяться сватів по неї посилати. І не одинокий мабуть це сват з ґерманського світа. Забагнеться й іншим цікавитися старою проблемою створення української держави на Сході Европи. А сватають, то вже хтось і засватає.

(„Час")

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛУ 124 У. Н. СОЮЗА В АРМРОД, ПА.

Повідомляється всіх членів і урядників відділу 124, щоби явилися на мітинґу в суботу, дня 10-го вересня 1932, в годині 7 вечер в шкільній галі в Армрод, Па.

Для полагодження дуже важних справ прибудуть на мітинґ головні урядники Союза: Василь Гришко, містопредсідатель, з Алентавн, Па., і о. д-р В. Клодницький, головний контрольор, з Нортгемптон, Па.

Гол. Канцелярія УНС.

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.
А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

НА ТАТАРСЬКІМ ШЛЯХУ.

(19)

По тім боці ріки Ярнович все ще ходив по березі, раз коло разу, звертаючи льорнетку в сторону улуса, та не бачив, щоби Запривода вертався по нього. Підганяний розпукою вже хотів сідати на коня, щоби так як Запривода, пуститися плавцем, коли нагло пустився навальний дощ. Шляхтич гадав, що дощ за хвилю устане, отже рішився підождати в шатрі. Так ждав аж до вечера, коли вже годі було пускатися в таку подорож. Коли рано вийшов з шатра і йому сказали, що Запривoди ще не видко, він вже не сумнівався, що той пів-Татарин вже цілком покинув його. Він рішився ділати на власну руку і так як Запривода, на той бік ріки пробратися плавцем. Його кінь не був гірший від коня Запривoди.

Ярнович сказав про свій намір Аслангулі. І слухати не хотів, коли той відраджував йому. Ввесь свій баґаж приніс до шатра, передав під опіку Вірменина і підїхав до місця, де вчора в ріку спустився був Запривода. Його кінь не вагувався ні на хвилю. Зійшов у воду і став своїми грудьми прорізувати филі ріки. Вийшовши на піскову лаву, кінь цілком не задержався. Знов зійшов у воду.

По тім боці на березі стояли і дивилися на се Маберек і Запривода. Вони знали, що Аділь, як би його спитали, то не позволив би Ярновичеви перейти на його бік. Проти того, що сталося, не зробить нічого, бож не буде дивуватися, що батько приїхав до рідної дитини.

— Добрий кінь! — замітив Маберек. — Як би ти так вхопив доньку і пустився втікати, то не перейняв би його жаден наш кінь.

Запривода не знав: Татарин піддає йому ту гадку, чи потерпає, щоби так не сталося.

— Я гадаю, — Запривода сказав, — що шляхтич зробив дурницю, полишаючи свої коні і свої річи з одним Вірменином. Зі злодіями Булая він один не дасть собі ради. Розкрадуть.

Маберек хвилю стояв, розважаючи щось. Рішившися, сказав:

— Возьми на себе твого приятеля, решту полиши мені. Чи той Вірменин балакає по татарськи?

— Ліпше як по нашому.

Саме тоді, коли Ярнович вийшов на беріг, скочив з коня і, ведучи його за уздечку ішов до них, Маберек відійшов.

— Ти бачив її? Вона є тут?

Такі були перші питання батька. Питаючи, вхопив Запривoду за рамя і сильно стис.

— Чи вона є тут, не скажу. Міркую, що є. Я її ще не бачив.

— Аділь дома?

— Дома. Нема небезпеки, щоби в найблищих днях куди повіявся.

— Веди мене до нього!

— Так скоро таке не йде. Підождім, аж вернеться брат бея. Там далі, Татари сего улуса мають сплав. Маберек пішов туди, щоби на сплав забрати ваші коні і ваші річи. Се мусить зараз зробити, заки від цілонічного дощу вода ще більше піднесеться і ще сильніше буде рвати. Маберек дуже прихильний до нас і поможе нам, де тільки годен. Ми зможемо зробити щось, коли будемо робити спільно з ним. Без нього ми нічого не вдіємо.

— Нехай вже й так буде, хоч те вижидання геть мене звялило. Я гадаю, що ти не лукавиш.

— То ходіть зі мною. Вже маємо шатро. Там запалю і до вогню розвісимо ваш одяг. По дорозі можемо зійтися з Кордишем.

— Кордиш тут? — Ярнович скрикнув. — То він зрадив нас і втік до Татар? Се майже неімовірне.

— Бо й не було так. Його Татари спіймали і будуть судити. Як би ми тепер попали на нього, то й не дивімся в його бік. Він сам хоче так.

Маберек пішов з кількома Татарами до сплаву. Відвязали його і пробралися на той бік. Там пішли до шатра Ярновича, звинули його і з всіма річами занесли на сплав. На сплав пішов також Асланґула. Коні присилено арканом до сплаву і Татари відчалили. Вода несла їх троха вниз, та сплав таки причалив до їх берега разом зі своїм тягаром. Помічники Маберека зачали навючувати сакви на коні. Робота ішла поволи. Коли скінчили і хотіли рушити в дорогу, почули крик по тім боці ріки. То Татари Булая, що всі стояли над рікою і призиралися роботі Татар Аділя, привитали криком новий прибуток води в ріці. Надплили жовті филі, несучи корчі, гиля і цілі дерева. Тепер поперек ріки сплав був би вже не пішов. Щоби вода не забрала сплаву, Татари Маберека зараз прискочили до нього і привязали три сильні аркани. Другі кінці арканів попривязувано до колісцят при попругах. Татари посідали на коні і ждали на приказ. По хвилині надійшла нова филя. Вода знов піднеслася, так що вже стала заливати береги. Та вода піднесла сплав. Маберек свиснув і коні потягли. Сплав посунувся і вже лежав безпечно поза рікою. Щоби його ще ліпше обезпечити, Татари повбивали в землю палики і до них попривязували відчеплені від попругів кінці арканів.

Маберек пішов до брата, сказати йому, що батько дівчини проплив ріку.

— Я бачив! — Аділь сказав. Ти ще його річи привіз.

— Чи я мав ті річи лищити в руках людей Булая?

— Щож тепер буде? Ти хіба забув, що я вже вчера казав тобі?

— Ти сам побалакай з ним і потому рішися.

— Колиж бо я й бачити його не хочу! Се, що він сказав би мені я вже знаю. Щоб не казав, щоб не давав мені, я йому дівки не дам!

— Щож з ним самим зробити?

— Поводися з ним добре, бо він батько моєї дівчини. Та до мого шатра він не сміє підійти. Вона не сміє знати, що він тут. Умісти його якнайдалі від мене. В тім шатрі на запас. Годуй його добре.

— А потому?

— Як вода в ріці впаде, він піде собі назад. Дам йому конвой, щоби безпечно заїхав аж до моря.

— А Вірменин? Запривoду я умістив у шатрі Азібаби. Може й Асланґулу умістити там?

— З ним роби, що хочеш. Ти взагалі який тиждень, або й довше, будеш мене тут заступати, бо я завтра досвіта виїду.

— Може на полювання?

— Так. Мої шатра возьму з собою. Гадаю, що як вернуся, то шляхтича тут вже не буде.

Маберек знав, що як тільки одно слово скаже проти наміру брата, то він ще більше затнеться. Відійшов, щоби виконати його прикази.

Шатро, яке бей призначив для Ярновича, було на кінці улуса. Маберек приказав Татарам винести з шатра все те, що там було і занести до шатра річи Ярновича. Туди також і його самого завів. З Ярновичем був також Запривода.

— Чи я буду міг нині бодай здалека подивитися на Ксеню? — спитав Ярнович. — Хочу допевнитися, що вона ще жива.

— Вона жива і здорова, — Запривода сказав. — Побачити її будете могли аж тоді, коли бей позволить.

— То я зараз піду до нього.

— Так пізно не лицює. Не приняв би і розсердиться. Підете завтра.

— До завтра не видержу!

— Терпцю! Той, що заскоро біжить, дуже часто до мети цілком не добігає.

Ярнович став порпати в своїх саквах. Вибрав що найцінніші річи і Татарином, якого дістав до обслуги, післав їх беєви. Татарин всі ті річи приніс назад, з відповідю Аділя, що бей вже сам скаже, коли до нього прийти, та без дарунків. Ярнович побачив, що таки треба послухати Запривoду, котрий раз коло разу потішав його словом „терпцю!"

На другий день рано не мало всі здивувалися, коли там, де стояли шатра бея, побачили тільки пусте місце. Бей виїхав раптом в ночи, не кажучи нікому, куди їде. І тим пятьдесятьом воякам, яких взяв з собою, не сказав, куди їх веде. Кромі вояків взяв з собою не лише шатро, в котрім сам спав і в котрім приймав гостей.

(Дальше буде).

УКРАЇНСЬКІ АДВОКАТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

До підписаного звернувся один з українських адвокатів в Галичині з проханням переслати для остаточних цілей спис українських адвокатів в Злучених Державах Америки.

Це не було для мене легким завданням, бо я знав особисто всього кількох адвокатів. Коли ж я поробив заходи й остаточно нарахував аж 28 адвокатів, то я тим надзвичайно врадувався, бо переконався наглядно, що українські інтелектуальні сили в Америці ростуть. А дотого треба мати на увазі, що більшість адвокатів стала адвокатами щойно в останніх часах, та що ми маємо тепер дуже багато студентів права, з яких незабаром вийдуть нові адвокати, а тимсамим прибудуть нові інтелектуальні сили. Виходить, що наша іміграція рахується вже з тим, що тут треба осісти й розбудувати нове життя.

СПИС УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ:

CHICAGO, ILL.

Роман Нагірняк, 1931,
2020 W. Chicago Avenue.

Богдан Пелехович, 1922,
2300 W. Chicago Avenue.

Василь Шуль, 1929,
1337 Fargo Avenue.

Роман І. Смук, 1931,
2006 W. Chicago Avenue.

EAST CHICAGO, INDIANA.

Михайло Гавран, 1913*),
2003 Broadway.

SOUTH BEND, INDIANA.

Дамян Л. Орловський, 1920,
220 Poledor Building.

BOSTON, MASS.

Арнолд Д. Марголін, 1929**),
185 Devonshire Street.

DETROIT, MICH.

Йосиф Чарновський, 1922,
3101 Barlum Tower.

М. Василь Качмарик, 1927,
2529 Barlum Tower.

Михайло Й. Мозола, 1931,
8581 Jos. Campau Avenue.

Іван Паньчук, 1928,
1429 Barlum Tower.

JERSEY CITY, N. J.

Марцель Е. Вагнер, 1927,
350 Communipaw Avenue.

NEWARK, N. J.

Василь Кузьма, 1927,
3 Belmont Avenue.

*) Суддя міського суду.

**) Бувший суддя Найвищого Суду Української Народньої Републики.

PERTH AMBOY, N. J.

Володимир Ваверчак, 1927,
117 Smith Street.

NEW YORK, N. Y.

Олександер Хиляк, 1925,
41 East 7th Street,

Стефан Й. Ярема, 1931,
233 Broadway.

Михайло Пізнак, 1930,
67 Wall Street.

Михайло Родик, 1922,
853 Broadway.

Василь Цільник, 1927,
57 William Street.

CLEVELAND, O.

Іван Т. Білінський, 1931,
2255 West 14th Street.

Василь Д. Куривчак, 1917,
2255 West 14th Street.

Омер Е. Малицький, 1929,
512 Society for Savings Bldg.

Іван Тарнавський, 1932,
2190 Professor Street.

MC ADOO, PA.

Іван Шквір, 1922,

PITTSBRGH, PA.

Василь Онишків, 1928,
601 American Bank Bldg.

SHAMOKIN, PA.

Володимир Й. Глова, 1921,
Peoples Trust Co. Bldg.

Іван Копистянський, 1911,
Peoples Trust Co. Bldg.

WILKES BARRE, PA.

Андрій Й. Завойський, 1920,
715 Miners Bank Bldg.

Для пояснення подаю, що число, яке слідує по кождім імени, означає рік допущення до практики. У тім списі поміщено адвокатів, котрі признаються, що вони є Українцями. Не подав я тих, що є поправді з українського роду, але кажуть, що вони Москалі.

Колиб я кого з українських адвокатів пропустив, то буду просити мене про це повідомити, а я радо долучу його імя до загального спису.

Подаю отсей спис українських адвокатів до загального відома самих адвокатів, бо може це стане принукою до заснування українського товариства адвокатів в Америці. А й загал наш, маючи цей спис та адреси адвокатів Українців, певно попре тих, що походять з нашого народу і для нього хочуть працювати.

Богдан Пелехович.

Відомого лікаря Леврета покликали до ліжка жінки короля Людвика XV, бо вона сподівалася потомка.

— Ви певно щасливі, що королева прикликала вас. Це без сумніву побільшить вашу славу.

— Сер, — відповів лікар — колиб я не був уже славний, напевно мене сюди не прикликали би.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 8 вересня, точно в годині 8-ій ввечір. Проситься членів приходити побай раз в місяць на збори. Дехто з членів говорить, що не йде на збори тому, що в той день не має грошей — то є тільки викрут, бо в товариськім статуті нема того сказано, що тільки члени з грішми мають на збори приходити. На збори всі члени повинні що місяця приходити, без ріжниці, котрого дня розмет заплатите, аби тільки того місяця. Проситься членів, котрі довгують вже по кілька місяців, щоб потрохи сплачували. — І. Маюка, предс.; М. Гримарчук, кас.; В. Гурянський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори за вересень відбудуться в четвер, 8. вересня, в год. 8.30 ввечір, в У. Н. Р. Клюбі, 46 Ст. Маркс Пл. Всі члени відділу обовязково мають явитися на тих зборах, бо є важна справа до полагодження, котра ізза технічних причин не могла бути полагоджена 13. серпня. Не явившийся член на зборах буде підлягати карі після відділової ухвали. — М. Близнак, секр.

На углі вулиці є почтова скринка. Якийсь добродушний чоловік стає перед скринкою та говорить, нахилившися до неї: „Оленко, де ти? Коли вернешся?"

На запит зацікавленого прохожого, що то значить, відповів той добродушний горожанин:

„Вже чотири тижні шукаю моєї жінки; не знаю, де вона поділася. Та вчора один приятель порадив мені, щоби я спитався через „Почтову скриньку". (Себто через часопис).

НАШІ МОЛОДІ ПОЕТИ

ЧАСТЬ IV.

В перших трох частинах я зробив перегляд праць наших чотирох молодих поетів, куди вчислено їхні оригінальні поеми, а це переклади з української на англійську мову, або в українській мові. В цій части хочу сказати дещо про книжку вільних перекладів О. Т. Ковальського, під назвою **"Ukrainian Folk Songs"**, виданій фірмою Stratford Company, Publishers, Boston, Mass., у 1925 році.

Мої записки про автора показують, що Өнуфрій Тома Ковальський вродився в селі Хорощина, на Холмщині, 12 січня 1892 року. Родичі його приїхали до Америки та замешкали в Місточку Thorp, Wis., а зчасом перейшли до Hartford, Conn. По якімсь часі переходили з одного великого міста до другого, однак се не перешкодило нашому авторові кінчити школи в такому порядку: в 1913 р. B.A. степень з St. John's College, у Филаделфії; в 1919 р. скінчив духовну семинарію в St. Bernards, Rochester, N. Y., а в січни 1920 р. епископ Будка висвятив його на греко-кат. священика. З весною цього року отримує він степень M.A. з Колюмбія університету, а в 1921 р. отримав Ph.D. (докторат фільософії) з Ню Йорк університету.

Повище згадана книжка має 76 сторін друку і розпадається змістом на 11 частей (зі вступом), в такім порядку:

1) What are the Folk Songs in General and the Ukrainian Folk Songs in Particular?
2) The Influence of the Ukrainian Folkn Songs.
3) The Theme of the Ukrainian Folks Songs and Their Kinds.
4) A Brief Review of Ukrainian Folks Songs.
5) Historic and Political Songs.
6) Songs of the Cossack and of Haydamaki Era.
7) Historic and Political Songs, Continued.
8) Professional Songs.
9) Songs of Family and Private Life.
10) Wandering Songs, Ballads.
11) Conclusion, Biography and Sources.

У вступнім слові автор описує зовсім поетично українську вдачу та душу, а при кінці дуже влучно наклеймував Поляків за те, що накидають Українцям свою „вищу культуру", бо, як каже автор, „українська пісня є незрівнана з іншою піснею на світі".

В першій части книжки автор дав історичний перегляд повставання української пісні, а закінчив її впливом та красою.

В другій части автор підносить, що вроджена від українських родичів дитина, як навіть у пізнішім життю через неприятливі обставини виховається на Поляка, Румуна, Росіянина — то українська пісня, яку ся дитина чула в колисці, остається при ній раз на все.

В третій части книжки автор подає те, що спричинило повстання української пісні, та клясифікує пісні по групам їхньої приналежности.

В четвертій части подибуємо збірку „Релігійних пісень", куди входять Коляди і Щедрівки, пісні Великодні, обрядові й пісні поганські (пр. „Гей, на Івана, гей, на купала!").

Власне із сеї части книжки вже починаються вільні переклади наших пісень. Погляньмо на „Щедрика":

SHCHEDRYK.

Shchedryk, Shchedryk,
Dear little Shchedryk,
A tiny swallow
Perched on the house-roof;
She began chirping,
Calling for the master.
Come out, my lord, come forth!
Look into your stable:
The ewes gave birth to lambs,
Behold thy beautiful kin;
Thou will become rich,
But money is nought;
Thou hast a pretty wife
With black eyebrows.
Shchedryk, Shchedryk,
Shchedrivochka —
A little swalow has arrived.

Цей розділ кінчиться піснею „Вечір".

VECHIR.

The sun is hid beyond the mountains high,
All things slumber in silence: meadows, groves and hills.
The tolling bells are heard, the moon enlightens heavens,
Pretty little nightingale sings in the balmy wood.

Переклади зроблені добре, легко читаються і є зрозумілі англійському чи американському читачеви.

В пятій части книжки знаходимо пісні „Історичні і політичні". Починає автор від Володимира Великого, а кінчить аж на Франкови. Між іншим знаходимо переклад „Ще не вмерла Україна".

SHCHE NE WMERLA.

She lives on, our Ukraine, her glory and freedom,
Once again, young brethren, shall good fortune smile on us.
Our foes shall perish like the dew in sunshine,
Once more will we, brethren, prevail in our own dear country.
Soul and body stall we offer for our longed for freedom,
We shall yet prove, we are, brethren, of Cossack descent.

Та найкраще з цеї части вийшла пісня „Не пора".

NE PORA.

'Tis no time 'tis no time, 'tis no time,
To serve the Moscovites and Poles!
Repetedly they wronged our Ukraine.
For our Ukraine alone must we live.
For this is the favorable time!
In the headstrong and obstinate fight
Shell we perish to gain honor, freedom and right
For thee, our native and glorious land!

В шестій части є пісні „козацькі й гайдацькі", переплітані з історією, а в семій частині є продовження пісень „політичних і історичних". Знова в осьмій части є три переклади „чумацьких пісень", але вони невдачні. В девятій части знаходимо „родинні пісні", а між іншими пісню „І шумить, і гудить":

„The wind blusters and roars,
Sending down drizzling rain;
Here I am, a young married woman;
Who will lead me to my home?
A young Cossack replied
Amid drinking sweet honey,
"Black browed woman, dance on,
I shall bring thee to thy house."

Десята часть згадує про „подорожні пісні і баляди" одначе вона є неповна і недостаточно представлена. Одинацята й остання часть подає історичні дати та імена наших композиторів та поетів (лириків), а при кінці бібліографія з 72 авторами.

Беручи назагал, то **"Ukrainian Folk Songs"** є дуже цікавою книжкою, повною ріжних історичних дат та коментарів. Цінною є вона ще й тому, що це є перша спроба познайомити американський світ з історією нашої пісні. Жалко лише, що автор не згадує Александра Кошиця, хотяй книжка була друкована аж два роки потім, як Кошиць запалив цілу Америку українською піснею, чужих і своїх композицій.

В кількох останніх роках виринув на верх молодий, талановитий працівник пера, на імя Стефан Шумейко — адвокат по професії — який уривками друкує в „Свободі" "History of Ukraine". Наскільки я ці уривки читав, вони подобаються мені, бо є дуже блискучо представлені. По черзі я прийду в своїм часі й до цього автора, але тоді може вже його праця вийде друком книжкою. Тимчасом побажаним є, щоби він продовжав свою вельми культурну працю для Українців в Америці.

Д-р Г. Г. Скегар,
Шикаго, Ілл.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

AKRON, O.

Ukrainians Win First Prize at a Picnic for All Nations.

In our city of Akron there was a picnick held for all Nations by the Better Acron Civic Club. It was held Sunday, August 28th, at Orchard Park. All the younger generation were dressed in their native costumes. But are native Ukrainian costumes were admired by all the people, for their richness of color and needle-work art.

There were prizes offered for staging the best performance. First on the program were the Carpathian Russians. They had their choir sing songs; Hungarians danced and sang; Polish gave a dance; Roumanians danced; Russians also presented a dance. The Slovaks, although present, did not perform. The Spanish also gave a dance: We Ukrainians were last on the program. As we stepped on the floor in line a Ukrainian march was played and we marched around once and then started with the first dance, Hopak Circle. The audience applauded so much that we could just barely hear music. Then five small boys danced the Tchumak from the Steppes, cracking their whips as they danced. The applause grew louder each moment. Then there were four large couples who danced Hrechanyky. After this dances eight small girls danced the Cossachok solo. After that there were four older boys who danced the Zaporogian Knights' Battle, a sword dance. In conclusion we marched around again to the tune of a Ukrainian march and that ended the program. I never heard so much applause as from the time we stepped out till we finish dancing. Then all nation that participated in the contest were called to the stage for the prizes to be awarded. There were three judges and besides there was our Mayor Nelson Sparks and Governor White of Ohio who took interest in the events. Then one judge stood up and said that all nations performed well but there had to be a winner. First prize, a loving cup, was awarded to the Ukrainian Dancers. The second prize went to the Polish Acrobatic Dancer, and third to the Russians. We Ukrainians had put all our spirit in our dance to show that we were Ukrainians. We were congratulated every time we turned around by every one. All the people were talking about the Ukrainians — how beautiful our costumes were and that we showed our spirit in our dancing. Listening to these remarks I was proud and so glad I am an Ukrainian. There were so many boys and girls from the other nations that said that they wished they were Ukrainians. "May the Ukrainians stand high" — said the man to me as he remarked that they showed the spirit of their country.

I certainly appreciate the kindness or Mr. Vasile Avramenko who started the dance here at Akron, and our instructor, Mr. Fenchynsky. Perhaps if it were not for our dances no one would know that there are Ukrainians here in the city of Akron, as we have no choir at church. These dances have awakened many of the Ukrainians. Now let all the Ukrainian boys and girls stick together and not be ashamed to say we are Ukrainians.

Thomas Flora wrote some good articles to the boys and girls to be read by all Ukrainians. We should all study the history of our dear country. I have taken much interest in the writings that are printed in the paper "Swoboda" by young Ukrainian boys and girls. Each boy and girl should take interest in learning their Ukrainian history and learn to read and write in Ukrainian for no one is to old for that. As you see, the boys and girls of other contries are not ashamed of their nationality and they stick together and help one another. Should we Ukrainians be different? The older generation tries and does help but if we young boys and girls don't give a hand and help we won't get any place and no one will know who we are and what we are. Mary Ann Bodnar and Thomas Flora have given good articles and advice for all the Ukrainian boys and girls. Be sure you all read it and help give other good articles in the paper to show the older folks we are willing to help our dear country. Let us all start to-day and see how much of us can help. Then the older folks will know that the younger Ukrainian generation is bound to see our dear flag of blue and yellow fly once again over our dear country Ukraine. We all must help if we are Ukrainians. So every one of you, Ukrainian boys and girls, please put your advice in the the Svoboda and show that the younger generation is taking interest and that we're not dead. Let us see the paper Svoboda filled with many ideas and advice from the younger generation. Please let us all try. May Ukraine live forever and grow stronger. Come on, you young boys and girls, give a hand. I would like to correspond with other boys and girls from other cities that are Ukrainians and trying to help.

Mary Hajoway,
828 Sherman St., Akron, O.

НАФТА.

Нафта була відома вже в старовину. Доказує це згадка в життеписі Олександра Великого, яку подає Плютарх:

В околиці Екбатани Олександер подивляв вогненний стовп, що добувався з джерела. Недалеко відтам було джерело такого плину. Той плин дуже запальний і легко вибухає. Мешканці, щоби переконати про це короля, полили вулицю тим плином, а на другім кінці приложили запалений смолоскип. В одній хвилині всенька вулиця станула в полумі".

Той новий спосіб чудової ілюмінації перелякав Македонців. Джерела, що про них згадує Плютарх, є на південному побережі Каспійського моря.

Ріжні причини.

В 1848 році вибухнула березнева революція. Вона захопила й середущу Европу. „Горожанського короля" Людвика Филипа. На скору руку уложили спис кандидатів, що переняли би владу. Треба було цей спис проголосити народови і голова парляменту Маррас подав спис Лямартінові, відомому поетові й політикові, щоби прочитав у голос. „Не можу" — сказав Лямартін. „Чомуж ні? „Бо моє назвище є у списку". „Добре. Хай відчитає Кремiє". Кремiє був адвокат і також політик. Та Кремiє також відмовився відчитати список. „Чому не хочеш відчитати?" — спитав його Лямартін. „Бо мого назвища нема між кандидатами!" — відповів Кремiє.

—o—

Спочування.

— Чито ви, Артемку? А я чув, що ви вмерли!

— Ні, то вмер мій молодший брат.

— Ах, яка шкода!...

—o—

— Тут якийсь драб пише до тебе лист, повний обидливих слів. Називає тебе обманцем, брехуном і подібними словами. Що це за один?

— Не знаю. Та рад би я знати, відки він мене знає?

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(44)

З середини палати було чути такіж саме згуки, які видавали отсі дві малпи. Скоро показалися в дверях чотири малпи, які голосно кричали. За ними на віддалі кількох кроків ішли вісім малп, а ще кілька кроків далі показався величезний чорний лев Нума, якого двоє чорних людей вели на золотих поводах, прикрашених діямантами. За ним знову йшли вісім малп, а потім чотири й тим похід замикався. Тарзан ще ніколи не бачив цього в Африці.

—o—

Він дивився зацікавлено й здивовано, як чорні раби падали на землю перед Нумою, якого вони вважали за божество. Нума був старий величезний лев, що поважно ступав поміж схиленими до землі рабами. Він своїми хижими очами пожирав кождого чорного, а з глибини своїх грудей видавав згуки, які аж кров морозили в жилах рабів. Нума ніби був певний своєї маєстатичности й непереможної сили. Повільно й поважно цей дивний похід виходив з палати.

Потім усі направилися до брами в мурі, над якою на дереві сидів Тарзан з трупом убитої малпи. За малпою покірно йшли раби та рабині. Аж дивно було, що ці люди так покірно гнуться перед малпами та львом. Очевидно віра в божество льва робила на них своє враження. Коли цей похід підійшов майже до самої брами, Тарзан кинув перед нього вбиту малпу. „Тепер — вигукнув Тарзан — скажіть і дізнайтеся, хто вбив вашого товариша". З цими словами він подався геть.

Тарзан хотів знайти вихід з цієї долини. Та він завжди натикався за деревами джунглів на ґранітові скелі, на стіну, через яку годі було перебратися. Здавалося, що він був тут замурований. Вихід був лиш один, і то з тої сторони, відкіля прийшов Тарзан, себто зі сторони Опару. Він кілька разів бачив ґрупи чорних людей, що працювали в скелях, добуваючи звідти золото та діяманти. Ними керували малпи Болґані. Це було їх царство.

—o—